

Кузьомко В. М.

*к.е.н., доцент, доцент кафедри бізнес-економіки та підприємництва
КНЕУ імені Вадима Гетьмана*

Труфанова К. С.

студентка кафедри бізнес-економіки та підприємництва,

Kuzomko Volodymyr

*Ph. D., associated professor of Business Economics and Entrepreneurship Department of Vadym
Hetman Kyiv National Economic University
kuzomko.volodymyr@kneu.edu.ua*

Trufanova Kseniia

*student of Business Economics and Entrepreneurship Department,
kseniia.trufanova@kneu.edu.ua*

НАПРЯМИ АДАПТАЦІЇ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ ДО ВИМОГ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

DIRECTIONS OF ADAPTATION OF THE BUSINESS IN UKRAINE TO THE REQUIREMENTS OF THE DIGITAL ECONOMY IN THE CONTEXT OF GLOBAL CHALLENGES

Анотація. В статті розглядаються ключові трансформаційні зміни, які відбуваються в Україні у зв'язку з розвитком цифрової економіки в умовах глобальних викликів, пропонуються окремі напрями адаптації до них бізнесу.

Abstract. The article examines the key transformational changes that are taking place in Ukraine in connection with the development of the digital economy in the context of global challenges, proposes certain directions of adaptation of business to them.

Сучасний бізнес-ландшафт зазнає значних змін, причиною яких є стрімкий розвиток цифрових технологій та їх глибоке проникнення у всі сфери економічної діяльності. В цьому контексті, ключовим викликом для підприємств постає потреба адаптації і трансформації їх діяльності, щоб відповідати новим умовам цифрової економіки. Така трансформація вимагає не тільки впровадження новітніх технологій, але й переосмислення та модернізацію традиційних підходів до ведення бізнесу.

Ця проблематика стає особливо актуальною у контексті глобальних викликів, таких як пандемія COVID-19 та війна в Україні. В умовах зростаючої невизначеності та змін, ефективна цифрова трансформація бізнес-моделей може стати ключовим фактором успіху компаній.

Теоретичні основи і практичні методи трансформації підприємств під цифрову економіку відображені в роботах вітчизняних і зарубіжних вчених, таких як: М. Е. Гумаха, З. Джамалуддінб, Р. Бухт, Р. Хікс, О.О. Коваль, Г.О. Ус та ін. Однак, в умовах формування цифрової економіки багато питань трансформування моделей та методів діяльності підприємств в Україні потребують подальших досліджень.

Метою даної роботи є розгляд базових трансформаційних процесів та адаптації до них підприємств в умовах прискореної цифровізації економіки в Україні.

У 2015 році питання цифрової економіки було винесено на розгляд зустрічі світової організації G20. Під час зустрічі, лідери G20 визнали, що ми живемо в епоху Інтернет-економіки, яка приносить як можливості, так і виклики для глобального зростання. У 2016 році G20 вирішили займатися способами колективного використання цифрових можливостей, протидії викликам та сприяння цифровій економіці для стимулювання інклюзивного економічного розвитку та зростання [1].

У 2019 році, з початком пандемії COVID-19 та введенням карантинних заходів, в Україні постало важливе питання інтеграції цифрової економіки у бізнес-процеси. Цей період став викликом для підприємств, які намагалися залишатися конкурентоспроможними, мінімізуючи при цьому витрати на адаптацію бізнесу до нових умов.

У 2022 році, з початком широкомасштабного військового вторгнення РФ в Україну, необхідність адаптації до цифрової економіки значно зросла. Непередбачуваність ситуації, яка включала повітряні тривоги, евакуацію населення та воєнні дії, зробила фізичне відвідування робочих місць ризикованим. У цих умовах споживачі, маючи можливість вибору, віддавали перевагу онлайн-покупкам або послугам, оскільки це дозволяло задовольнити їхні потреби, не виходячи з відносної безпеки дому. В таких умовах роль активізації зусиль щодо трансформації бізнесу до нових «цифрових» реалій ведення діяльності почала стрімко зростати.

Під цифровою економікою ми розуміємо сучасну економічну систему, що інтегрує цифрові технології на всіх рівнях економічної діяльності. Вона охоплює використання інформаційних та комунікаційних технологій, таких як Інтернет, мобільні засоби зв'язку та інші цифрові платформи, які використовуються для поліпшення ефективності бізнес-процесів, управління, маркетингу та продажів.

Цифрова економіка сприяє створенню нових бізнес-моделей та ринкових можливостей, забезпечуючи високий рівень глобалізації, інновацій та взаємозв'язку між різними секторами економіки. Вона відображає не тільки технологічні аспекти, але й зміни в соціальних та економічних відносинах, що виникають внаслідок цифрової трансформації. Цифрова економіка охоплює не тільки технологічну сторону, але й зміну в економічних відносинах, моделях бізнесу, способах управління та комунікаціях. Вона включає

автоматизацію бізнес- процесів, використання онлайн-платформ та ефективність, що досягається через цифрові комунікації [2, с. 4].

У 2024 році, ці зміни стали не просто тенденціями, а необхідністю і повсякденною реальністю. У наш час важко знайти компанію, яка, якщо не повністю, то хоча б частково не адаптувалася до нових умов цифрової економіки. Віддалена робота, широке впровадження інформаційних систем та аналітичних моделей, онлайн-покупки та послуги, які раніше вимагали фізичної присутності, тепер доступні з будь-якої точки світу за допомогою декількох кліків. Це свідчить про глибокі зміни в бізнес-моделях та споживацьких звичках. Глобальна пандемія COVID-19 ще більше прискорила цей перехід, показавши, що цифрова адаптація не просто зручність, а важлива необхідність. Підприємства, які не могли виробляти або продавати свої продукти традиційним шляхом через карантинні обмеження, стикалися з вибором: адаптуватися до нової цифрової реальності або зіткнутися з ризиком закриття. Це стало новим викликом та одночасно можливістю для розвитку.

В таких умовах, на наш погляд, особливо важливими напрямками подальшої адаптації бізнесу в Україні (особливо середнього та малого) до умов цифрової економіки в умовах глобальних викликів повинні стати такі:

1. *Віддалена робота*: пандемія COVID-19 продемонструвала важливість гнучкості у місціроботи. Підприємства можуть впровадити політику віддаленої роботи, що дозволить зберегти продуктивність у разі обмежень на фізичну присутність у офісі.
2. *Фріланс*: інтеграція фрілансерів у бізнес-процеси може забезпечити гнучкість та доступдо широкого спектра навичок, які можуть бути необхідні тільки на короткотривалий період.
3. *Створення і постійне оновлення вебсайту*: життєво важливо мати онлайн-присутність у цифрову епоху. Вебсайти можуть слугувати платформами для електронної комерції, інформаційними порталами або засобами для залучення клієнтів.
4. *Онлайн оплата послуг*: надання можливостей для онлайн оплати покращує зручність для клієнтів і може збільшити обсяги продажів, особливо у періоди, коли клієнти віддають перевагу в силу тих чи інших причин не виходити з дому.
5. *Кібербезпека*: з огляду на зростання кіберзагроз, інвестиції в кібербезпеку є критично важливими для захисту даних будь-якого сучасного підприємства. В майбутньому необхідність у кіберзахисті бізнесу лише зростатиме.
6. *Системи роботи з постачальниками*: цифровізація ланцюгів поставок та впровадження систем управління відносинами з постачальниками (SRM) можуть сприяти ефективнішому управлінню запасами та оптимізації витрат. Зокрема, згідно результатів дослідження міжнародної консалтингової компанії KPMG, для успішного вирішення цих задач зростатиме важливість використання технології блокчейну [3, с. 44].
7. *Аналітичні системи та CRM*: Використання аналітики даних та систем управління відносинами з клієнтами (CRM) допоможе підприємствам краще розуміти потреби своїх клієнтів та оптимізувати маркетингові та продажні стратегії.

Усі ці аспекти цифрової трансформації вимагають від українських підприємств переосмислення своїх традиційних бізнес-моделей. З урахуванням змін у споживацьких звичках, глобальних викликів та зростання значення цифрових технологій, адаптація до цифрової економіки не тільки допоможе підприємствам вижити в нинішніх умовах, але й відкриє нові можливості для розвитку та зростання.

Отже, в умовах стрімкого проникнення цифрових технологій та глобальних викликів, сучасний бізнес в Україні стоїть перед необхідністю глибокої трансформації. Вивчення теоретичних основ та аналіз практичних підходів до адаптації бізнесу вказують на важливість інтеграції новітніх цифрових технологій та переосмислення традиційних бізнес-моделей. Ключовими драйверами успішної адаптації підприємств до вимог цифрової економіки є гнучкість, інноваційність та відкритість до змін.

Література

1. G20 Ініціатива розвитку цифрової економіки та співпраці (2016). URL: <https://www.mofa.go.jp/files/000185874.pdf> (accessed: March 19, 2024)
2. Bukht, R., & Heeks, R. Визначення, концептуалізація та вимірювання цифрової економіки. (2018). URL: https://www.researchgate.net/publication/327356904_Defining_Conceptualising_and_Measuring_the_Digital_Economy . (accessed: March 22, 2024)
3. KPMG Голоси про 2030: Цифровізація Уряду. (2022). URL: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2022/09/voices-on-2030-digitalizing-government.pdf> . (accessed: March 15, 2024)

References

1. G20 Digital Economy Development and Cooperation Initiative (2016). URL: <https://www.mofa.go.jp/files/000185874.pdf> (accessed: March 19, 2024)
2. Bukht, R., & Heeks, R. (2018). Defining, conceptualising and measuring the Digital Economy.(2018). URL: https://www.researchgate.net/publication/327356904_Defining_Conceptualising_and_Measuring_the_Digital_Economy . (accessed: March 22, 2024)
3. KPMG Voices on 2030 Digitalizing Government. (2022). URL: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2022/09/voices-on-2030-digitalizing-government.pdf> . (accessed: March 15, 2024)